

Digital Mognad

VITBOK

Sammanfattning

Denna vitbok sammanfattar Digital Mognad i Offentlig Sektor (DiMiOS), ett stöd för accelererad digitalisering i offentlig sektor. DiMiOS mäter digital mognad över tid och skapar förutsättningar för offentliga organisationer att lära av varandra och få konkreta rekommendationer för effektiv digitalisering. DiMiOS är framtagen och förvaltas av forskningskonsortiet Digital Förvaltning under ledning av forskare från Göteborgs universitet.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Johan Magnusson, PhD
Forskningskonsortiet Digital Förvaltning
SCDI/Göteborgs universitet
www.digitalforvaltning.se

Kapitel 1

Varför Digital Mognad?

Digitaliseringen utgör grunden för framtida värdeskapande såväl inom offentlig som privat sektor. Regeringen har genom åtskilliga utredningar¹ påpekat och agerat för att säkra förutsättningarna för digitaliseringen inom offentlig sektor, nu senast genom utredningen om en ny myndighet för samhällets digitalisering² och förtydligandet i och med Budgetpropositionen 2018/19 med reformmedel för en ny Digitaliseringsmyndighet³.

I takt med samhällets fortgående digitalisering ställs höga krav på offentlig sektor. Man skall parallellt hantera regelefterföljnad med en hög grad av effektivitet och kvalitet, samtidigt som man skapar nya digitala tjänster som möter individer och företag med en servicenivå de är vana vid från sin vardag. Digitaliseringen för, enligt tidigare forskning, därmed in nya krav på styrning av verksamheten, krav som vid första anblick verkar konstraintuitiva för offentliga organisationer.

Trots det betydande arbete som gått in i att säkerställa uppnåendet av målsättningen att bli bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter återstår mycket arbete. En del av detta arbete har identifierats inom ramen för ESVs särskilda uppdrag kring kartläggning av it-kostnader, samt det tillhörande arbetet kring digital mognad.

Digital mognad definieras som organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering. I och med regeringens

målsättning att bli bäst i världen på just detta, och det höga kravet från individer och företag för att säkerställa offentlig sektors relevans och legitimitet över tid blir mätning och uppföljning av digital mognad en nyckelfaktor för framgång.

”Digital mognad definieras som organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering.”

Tidigare modeller för mätning och uppföljning av digital mognad inom offentlig sektor har varit behäftade med betydande brister. De har saknat koppling till forskningsfronten, varit drivna från konsulnäringen och inte tagit i beaktande de särskilda förutsättningar som gäller inom offentlig verksamhet. Som ett svar på detta har forskare vid Göteborgs universitet på uppdrag av Regeringskansliet tagit fram en ny modell för digital mognad i offentlig sektor.

Digital mognad i offentlig sektor (DiMiOS) drivs av forskningskonsortiet Digital Förvaltning vid bl.a. Göteborgs universitet. Målsättningen är att fortlöpande kunna kvalitetssäkra såväl modellen som dess användning och på så sätt bidra till accelererad digitalisering av offentlig sektor. Forskningskonsortiet har i uppdrag att vidareutveckla modellen och dess användning, samt att skapa ny kunskap kring offentlig sektors digitalisering.

¹ RiR 2016:14; SOU 2014: 12; Dir 2016:39; SOU 2017:23

² SOU 2017:23

³ B18/19, Utg.omr. 2, s.98f

Kapitel 2

Digital Mognad i Offentlig Sektor (DiMiOS)

Mätning och uppföljning av digital mognad sker genom bedömning av organisationen i två dimensioner:

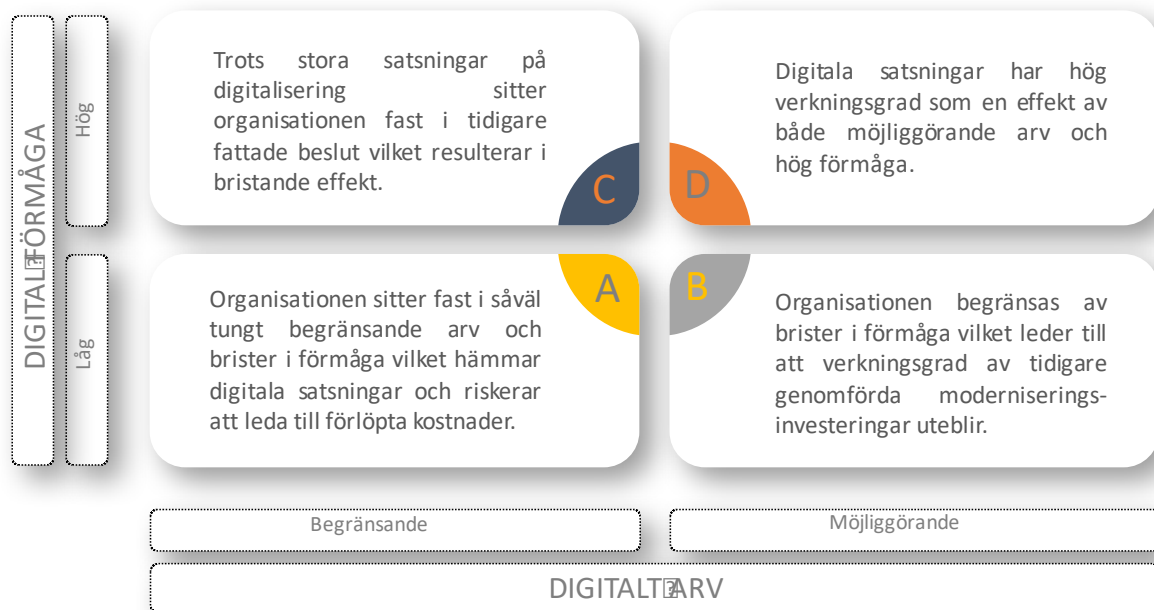
Digital Förmåga

Den första dimensionen rör den *digitala förmågan*, dvs organisationens förmåga att förstå, fånga och förändra på basis av digitala möjligheter. En organisation med hög digital förmåga utmärks av att man har en hög nivå av verkningsgrad avseende digitala initiativ.

Digitalt arv

Den andra dimensionen rör det *digitala arvet*, dvs tidigare genomförda investeringar avseende infrastruktur et cetera. Organisationen kan antingen ha ett digitalt arv som begränsar nya digitala initiativ eller möjliggör dessa.

Med utgångspunkt i dessa två dimensioner positioneras organisationens digitala mognad enligt Figur 1.

Figur 1. Modell för digital mognad med generella rekommendationer

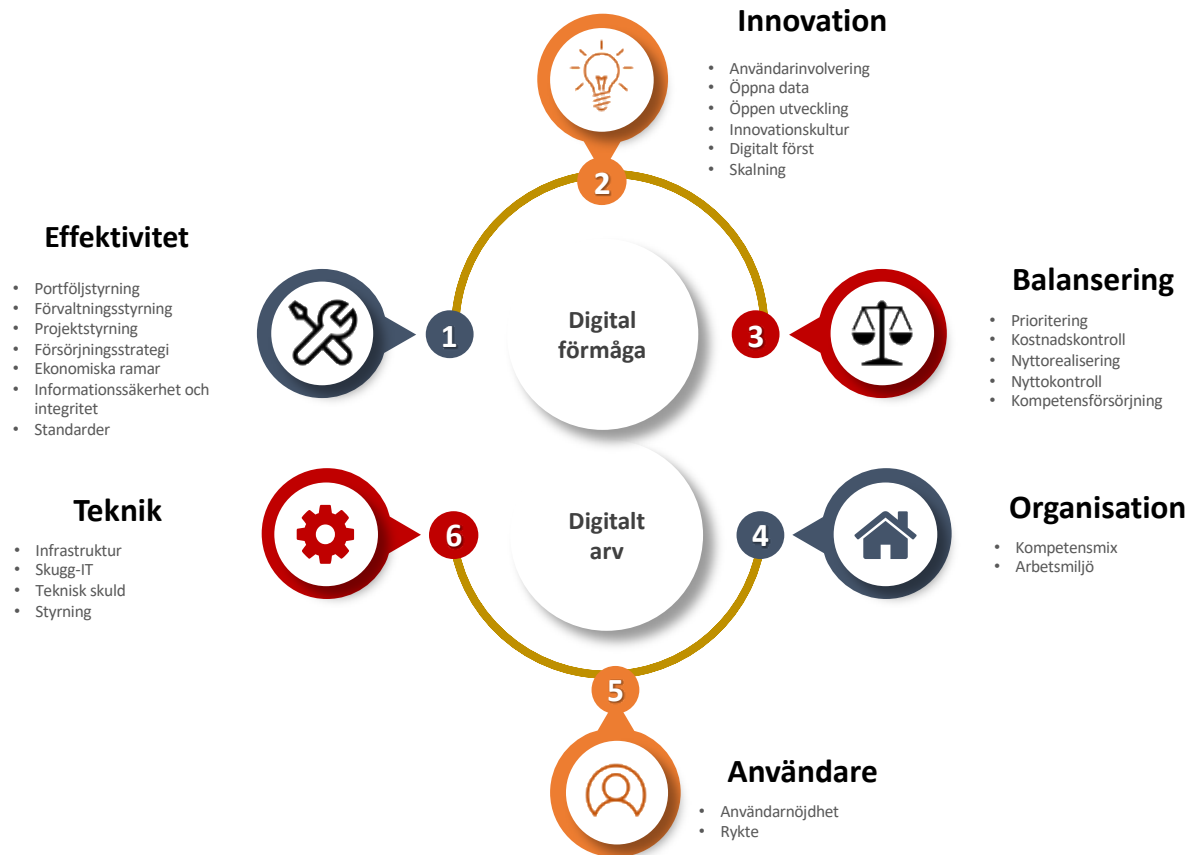
Som framgår av Figur 1 utmärks organisationer inom respektive kvadrant av särskilda förutsättningar för digitalisering. En organisation med ett begränsande digitalt arv

och en låg nivå av digital förmåga (typ A) kommer t.ex. att behöva prioritera modernisering av det digitala arvet innan de har

möjlighet att få nytta av nya digitala innovationer.

För att kunna mäta och följa upp organisationens digitala mognad bryts de två

dimensionerna ned i ett antal kategorier och tillhörande mätpunkter (förmågor eller faktorer) enligt Figur 2.

Figur 2. Nedbrytning av dimensioner.

Digital förmåga är uppbyggt av förmågor för effektivitet, innovation och balansering. Utgångspunkten är behovet av en kombination och balansering av aktiviteter fokuserade på effektivitet och innovation funnen i tidigare forskning.

Digitalt arv är uppbyggt av faktorer för organisation, användare och teknik.

Utgångspunkten är tidigare forskning kring vad som utmärker framgångsrika digitala infrastrukturer.

För vidare inblick i definitioner och rättfärdigande för respektive förmåga/faktor, se Bilaga A: Forskningsunderlag.

Kapitel 3

Användning av DiMiOS

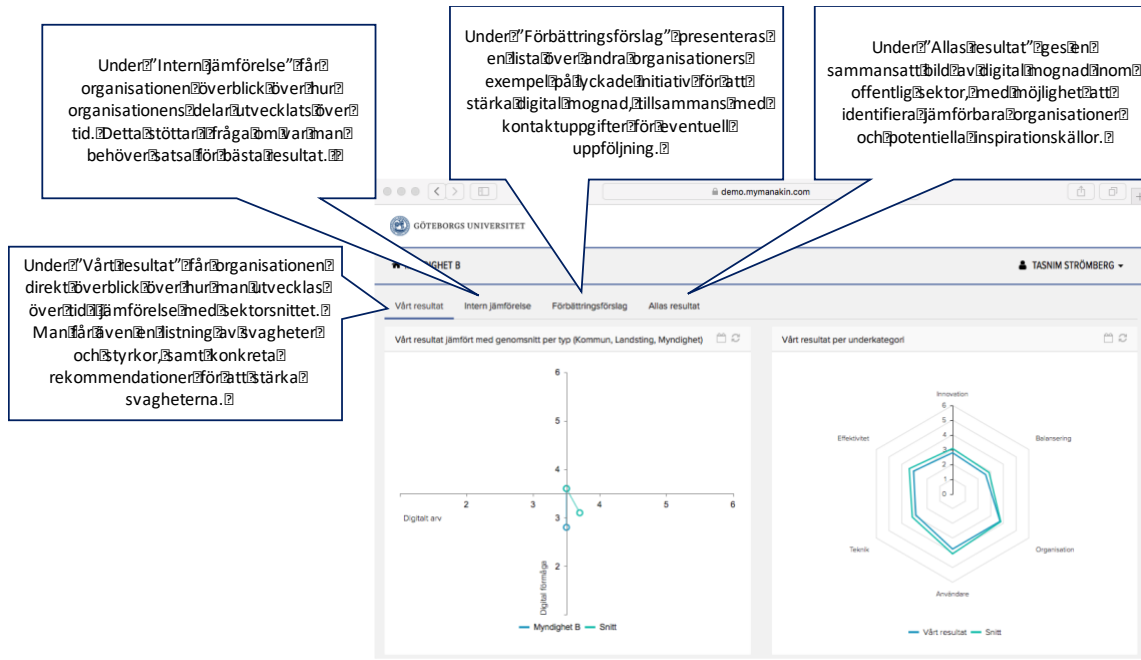
Modellen är designad för att skapa ett kvalitetssäkrat och faktabaserat beslutsunderlag för aktörer inom offentlig sektor i deras digitaliseringsarbete. Ambitionen är att genom en underliggande forskningsbaserad modell skapa förutsättningar för att mäta och följa upp utvecklingen av digital mognad inom och mellan organisationer över tid. Därigenom skapas möjligheter för longitudinell analys av mönster, strategier, effekter av satsningar et cetera.

Tänkt målgrupp för det resulterade beslutsunderlaget är:

- Ledningspersonal på myndigheter, kommuner och landsting (från yttersta ledning till avdelningsnivå)
- Ledningspersonal på sektorövergripande organisationer (SKL et cetera)
- Ledningspersonal på Digitaliseringsmyndigheten, Regeringskansli m.fl. involverade i den övergripande styrningen av digitalisering inom offentlig sektor.

Vid sidan av beslutsunderlaget skapas möjligheter för återanvändning av data för sekundäranalys av t.ex. konsultorganisationer, forskare med flera. Sammanförandet av data kring förändring av digital mognad och exempel på lyckade initiativ gör det möjligt att på en övergripande nivå kartlägga effekter av olika typer av satsningar/investeringar, olika utvecklingsmönster avseende digital mognad et cetera. Ur detta kan tydliga, evidensbaserade rekommendationer ges för accelererad digitalisering.

DiMiOS tillämpas genom återkommande mätningar i respektive organisation via ett webbaserat verktyg. Genom positionering av organisationen i termer av de två dimensionerna (digital förmåga och digitalt arv) via sex underliggande förmågor/faktorer (effektivitet, innovation och balansering / organisation, användare och teknik) skapas en interaktiv rapport. Samtidigt skapar mätningen en möjlighet till jämförelser mellan och inom sektorer/organisationer över tid. Genom att designa mätningen till att även samla in exempel på initiativ som varit drivande för att stärka digital mognad inom organisationer skapas vidare underlag för organisatoriskt lärande och accelererad digitalisering. Gränssnittet med beskrivning av funktionalitet återges i Figur 3.

Figur 3. Webbaserat gränssnitt och funktionalitet

Genom att offentliga organisationer delar med sig av lyckade exempel som sen kan valideras genom forskningskonsortiet skapas en möjlighet för rekommenderade prioriteringar/investeringar/initiativ för stärkning av digital mognad (se Figur 4).

Figur 4. Exempel på anonymiserade rekommendationer på initiativ.

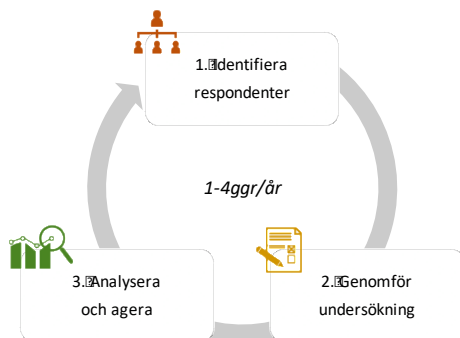
Forskningskonsortiet arbetar fortlöpande med kvalitetssäkring av modell och rekommendationer genom riktade fallstudier samt kategorisering och sekundäranalys av mönster i den insamlade datan. Genom de

associerade forskarna skapas möjligheter att stärka kvaliteten i beslutsunderlaget och skapa än mer tydliga rekommendationer för accelererad digitalisering.

Kapitel 4

Mätning av Digital Mognad

Processen rekommenderas genomföras en till två gånger per år. Givet att DiMiOS skapar en översikt av longitudinell utveckling av digital mognad är eftersträvandet av flera mätpunkter att föredra.

Figur 5. Grundläggande metod för mätning och uppföljning av digital mognad

PROCESS

1. Identifiera respondenter

- En nyckelanvändare inom organisationen utses för att vara samordnande av mätningen. Denna individ får i uppdrag att driva processen och ges access till DiMiOS för att kunna lägga upp användarlistor (såväl respondenter som läsare/bedömare).
- Populationen av respondenter består i de flesta fall av tjänstemän med titlar som verksamhetsutvecklare, strateg, utvecklingsledare, IT-samordnare, IT-utvecklare, digitaliseringsstrateg, digitaliseringsutvecklare, arkivarie, e-arkivarie, IT-chef. Vid sidan av detta kan även tjänstemän med systemansvar

för stora och medelstora system vara aktuella, samt inom kommuner medlemmar i kommunstyrelsens presidium, förvaltnings ledningsgrupp samt ordförande i nämnder.

- Respondenter bör utgöra ett representativt urval av verksamheten, varvid slumpmässigt urval blir nödvändigt. För att få en hög grad av trovärdighet kan urvalet ske inom en eller flera organisatoriska enheter, för att på så sätt få möjlighet till intern analys. Det är inte ovanligt att olika delar av verksamheten uppvisar en spridning i termer av digital mognad, och bevis på detta utgör ett viktigt beslutsunderlag för riktade satsningar.
- ### 2. Genomför undersökning
- Nyckelanvändaren väljer när undersökningen skall genomföras, vilken information som skall skickas till respondenterna och när ev. påminnelser skall skickas ut. Därefter sköter DiMiOS kontakten med respondenterna, och ger nyckelanvändaren information om vilka som svarat.
 - När undersökningen är genomförd informerar nyckelanvändaren prospektiva läsare/bedömare om att resultaten är redo för analys.
- ### 3. Analysera och agera
- Bedömare ges tillgång till den interaktiva visualiseringen för vidare analys och bedömare. Möjligheter för sammanställning av rapporter, fördjupad analys via excel et cetera presenteras.
 - Bedömare fattar beslut om fortsatt verksamhet på basis av faktaunderlaget,

eventuella rekommendationer från forskningskonsortiet och slutsatserna av analysen.

- c. Beslutsfattare kan vid behov ta kontakt med forskningskonsortiet för vidare experthjälp och/eller fördjupad analys.

Kapitel 5

Att komma igång

DiMiOS förvaltas och vidareutvecklas av ett forskningskonsortium med forskare från bland annat Göteborgs universitet. Genom medlemskap i konsortiet får offentliga organisationer tillgång till såväl modell som verktyg för att mäta och följa upp digitalisering, för att uppnå accelererad digitalisering i linje med regeringens målsättning.

Konsortiet leds av forskarna och en styrgrupp, och samtliga medel vid sidan av verktygsavgiften går rakt in i riktad forskning kring offentlig digitalisering. Målsättningen är att kunna agera expertstöd för offentliga organisationer genom analys av mönster och trender kring digital mognad.

För organisationer som önskar ta del av fördelarna av att vara medlem i forskningskonsortiet hänvisas till www.digitalforvaltning.se/dimios.